

ДУХОВНО-МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ НАФТОГАЗОВОЇ ГАЛУЗІ

Проблема духовно-морального виховання особистості завжди була однією з актуальних та в сучасних умовах вона набуває особливого значення. Адже, в час радикальних реформ соціально-політичного, економічного, культурного життя суспільства значної уваги вчених-педагогів потребує питання підвищення ролі підготовки майбутнього фахівця у зв'язку з потребами сучасного суспільного розвитку та гуманізації освітнього процесу в цілому.

Мабуть тому, сучасний соціально-економічний, науково-технічний і культурний розвиток суспільства поставив перед вищою школою завдання сформуванню у справжнього професіонала не лише ґрунтовні фахові знання, а й високу духовність. Актуальність обраної теми обґрунтовується також відсутністю нині розробок змісту та ціннісних доміант професійної освіти вищих навчальних закладів у процесі якої недостатньо врахована духовна складова особистості майбутнього дипломованого фахівця. Зокрема, у Концепції духовного розвитку України наголошується на важливості й першоснові саме духовної складової суспільного життя, бо саме духовний вимір повинен бути пріоритетним у виборі моделі розвитку українського суспільства: «У питаннях освіти і виховання, так само як і в царині політики та економіки, мають бути вироблені чіткі духовні принципи. Кожен має бути на своєму місці: на архієрейській чи університетській кафедрі, у вузі чи школі, в храмі чи у парламенті – відповідно до наших переконань, згідно зі Словом Божим і настановами нашого сумління, діяти» [4].

Саме ж поняття «духовність» широке й багатоаспектне, оскільки включає в себе як інтегровану властивість особистості, внутрішню енергетику особистості, так і стрижень життя, ієрархію загальнолюдських, національних цінностей, творчість за законами краси та красу вчинку.

Варто зауважити також і те, що молодь як суб'єкт історичного процесу відіграє роль прогресивного перетворювача суспільства. Тому проблема організації освітньо-виховного процесу у вищій школі на засадах духовності є найактуальнішою в сучасних парадигмах освіти. З огляду на те, що студентський вік є періодом найбільш інтенсивного формування особистості, розвитку професійного мислення й самоствердження, надзвичайно актуальним є питання включення духовно-морального виховання в систему навчально-виховної роботи ВНЗ [2, с. 11].

Навчити молоду людину співчувати, співпереживати, прагнути творити добро – основне завдання педагогічного колективу вищого навчального закладу, який прагне сформувати інтелігентну та високодуховну особистість

[3, с. 16]. Отже, вкрай гострою проблемою в наш час є не лише необхідність переакцентування уваги завдань професійної освіти на формування духовності студентів та на реальне повернення категорії «духовність» у педагогічну науку, а й зосередження дослідників-практиків на осмисленні змісту та пошуку найефективніших шляхів духовного розвитку сьогодишнього студентства в сучасних соціокультурних умовах [6, с. 224].

Як слушно зауважують вчені, методика та технологія духовно-морального виховання студентів – це спеціально організований, цілеспрямований, інноваційний процес організації і стимулювання духовно-пізнавальної діяльності студентів, спрямований на вироблення системних знань про духовно-моральні цінності, що формують діалектичне та гнучке світорозуміння ціннісних орієнтацій; емоційної культури, вольової саморегуляції поведінки, здатності до самопізнання та самоосвіти; умінь та навичок високодуховної діяльності та духовно-моральної практики. Таким чином, орієнтуючись на вищі ідеали, студентам слід намагатися стати максимально корисними для суспільства, нації, а також працювати над збагаченням свого духовно-морального світу [2, с. 12].

Оскільки головною сферою соціальної активності студентської молоді є навчання, то саме у ставленні до нього, в оцінці значення набутих знань, культурі читання спеціальної літератури, прагненні професійного зростання найбільш виразно виявляється рівень розвитку духовності, якого досягнув конкретний студент. Допомогти йому у сходженні до вершин духовності педагог зможе, поклавши в основу викладання свого предмета сукупність таких принципів як: аксіологічного (розуміння людини як найвищої цінності, орієнтація на духовність як одну з визначальних характеристик цінності вищої освіти); особистісно зорієнтованого (врахування законмірностей природного та соціокультурного розвитку особистості, організація навчального процесу в контексті християнської етики); діяльнісного (задоволення інтересів та потреб студента у різних видах духовно-практичної діяльності, стимулювання молоді людини до самостійного духовного пошуку) [6, с. 152].

Кожен педагог повсякчас повинен пам'ятати, що процес залучення студентів до загальнолюдських цінностей повинен пройти ряд етапів:

- вивчення студентами методологічних основ аксіології, її категоріального апарату;

- осмислення системи загальнолюдських, національних і специфічно педагогічних цінностей у їхньому генезисі, у взаємозв'язку з розвитком суспільно-історичної практики;

- здобуття теоретичних знань у галузі практичної діяльності з вивчення духовного світу,

- використання здобутих знань та вмінь у ході педагогічної практики, аналіз своєї діяльності й постановка нових завдань.

Таким чином, духовно-моральне виховання студентів є пріоритетним напрямком у виховній роботі кожного університету. Воно спрямоване на підвищення статусу духовності й моральності у всій системі навчально-

виховної діяльності ВНЗ й має на меті формування духовності як фундаментальної якості особистості, що визначає її позицію, поведження, ставлення до себе й навколишнього світу.

У той же час, потреба у спілкуванні, активному відпочинку нині зникає, адже на зміну приходять віртуальні Інтернет-мережі, які пропонують молоді спілкування не виходячи із дому. Тому сьогодні необхідні більш дієві засоби залучення молоді до джерел духовного, вічного, нетривіального, а також для пробудження і подальшого духовного розвитку індивіда потрібно створити відповідні умови.

Формування духовності молоді в нашому навчальному закладі – Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу конкретизується через систему цілої низки завдань і принципів:

- 1) формування культури, толерантного ставлення до традицій і звичаїв; збереження їх та передача від покоління до покоління;
- 2) розвиток чеснот і позитивних моральних якостей, спонукання їх до самовдосконалення;
- 3) ставлення до християнських традицій;
- 4) розвиток значущих рис і якостей особистості;
- 5) формування розуміння сутнісних питань про сенс і мету життя людини та особистісного ставлення до них;
- 6) формування рис особистості – майбутнього фахівця.

Отже, зазначене дає можливість констатувати, що розбудова української державності, проведення реформ, формування громадянського суспільства неможливі без розвитку української духовності. Протягом років незалежності нашої країни основним завданням державного управління був розвиток економіки, тому вирішення проблем, що мали місце у духовній сфері суспільства відбувалося за залишковим принципом. Відсутність чіткої програми духовного відродження українського суспільства гальмувало втілення будь-яких реформ у всіх сферах суспільного життя, зокрема в освітній галузі. Незважаючи на це, пріоритетною сферою у духовному й культурному розвитку суспільства була і залишається освіта, головним завданням якої на сучасному етапі державотворення є розвиток духовної культури особистості, що в підсумку стає основою формування і становлення правової держави, яка повсякчас повинна дбати про духовний, фізичний та соціальний розвиток особи.

Література:

1. Боришевський М. Й. Дорога до себе : від основ суб'єктності до вершин духовності : монографія М. Й. Боришевський. – К. : Академвидав, 2010. – 416 с.
2. Євтух М. Б. Проблеми виховання молоді в світлі християнського вчення / М. Б. Євтух // Вісник православної педагогіки. – 2008. – № 1. – С.10–12.

3. Євтух М. Б. Правові основи української педагогіки : етика та соціальні норми : навч. посіб. / М. Б. Євтух, С. К. Стефанюк ; за заг. ред. С. Стефанюка. – Одеса : ОНАЗ ім. О. С. Попова, 2011. – Кн. 3. – 316 с.

4. Жуковський В. М. Методологічні засади підготовки підручників «Основи християнської етики» для 5-6 класів ЗОШ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://eprints.oa.edu.ua/1375/1/Zhukovsky_120612%20%281%29.pdf.

5. Морально-правові основи національної педагогіки / За ред. С. Стефанюка. – Х., 2009. – С. 137–334.

6. Психолого-педагогічні засади проектування інноваційних технологій викладання у вищій школі : монографія / В. Луговой, М. Левшин, О. Бондаренко [та ін.] ; за заг. ред. В. П. Андрущенко, В. І. Лугового. – К.: Пед. думка, 2011. – 260 с.

7. Сідавч І. Л. Актуальні проблеми духовно-морального виховання студентської молоді / І. Л. Сідавч // Наукові записки: Серія «Психологія і педагогіка». – 2013. – № 23. – С. 223–241.

8. Торшевська О. В. Духовний розвиток особистості як умова професійної самореалізації майбутніх фахівців освітньої галузі / О. В. Торшевська // Духовність особистості : методологія, теорія і практика. – 2012. – № 3. – С. 170–174.

9. Чернишова Є. Р. Підготовка керівників до управління виховним простором у загальноосвітньому навчальному закладі : метод. рекомендація / Є. Р. Чернишова. – К., 2010. – 40 с.

10. Юзвак Ж. М. Духовність як психологічний феномен : структура та чинники розвитку / Ж. М. Юзвак // Філософська думка. – 1999. – № 5. – С. 139–150.

УДК 165.2:378.048.2

Д. М. Скальська,
доктор філософських наук,
професор, завідувач кафедри філософії
Амоабенга Майкл,
аспірант кафедри екологічної безпеки

ФІЛОСОФІЯ ЯК ТЕОРЕТИЧНА ТА МЕТОДОЛОГІЧНА БАЗА НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ АСПІРАНТІВ

Особливістю сучасної епохи є історичний стимулюючий вплив науки на всі складові суспільного життя. Необхідність наукового підходу у виробництві, економіці, політиці, системі управління змушує науку розвиватися швидшими темпами, ніж будь-яку галузь діяльності. Стрімко змінюються і оновлюються знання про явища і процеси навколишнього світу. У такій мішаній і складній ситуації вибір оптимальних управлінських